

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Svk/16/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5021200421
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:5021200421.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: A. M., narodená XX. C. XXXX, bytom v T., A. č. XXX, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina, so sídlom v Žiline, P. O. Hviezdoslava č. 6, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 19. augusta 2021, číslo KaZA/12577/2021, ČRZ: 87329/2021, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 31. augusta 2022, č. k. 30S/157/2021-318, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky návrh žalobkyne na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti z a m i e t a .

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

I.

1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom z 31. augusta 2022, č. k. 30S/157/2021-318 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 19. augusta 2021, číslo KaZA/12577/2021, ČRZ: 87329/2021, ktorým žalovaný podľa § 1 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) a § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“) nepriznal žalobkyni nárok na poskytovanie právnej pomoci z dôvodu, že táto s ohľadom na svoje príjmy ako aj príjmy spoločne posudzovanej osoby (manžela) sa nenachádza v stave materiálnej núdze, čím nespĺnila jednu z kumulatívnych podmienok nevyhnutných pre priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 1, § 2, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1 písm. i/, § 6 ods. 1, § 6a ods. 1, § 8, § 10 ods. 1, 3, 5 zákona č. 327/2005 Z. z. v zmysle právnej úpravy ustanovenej SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

3. Žalobné námietky, ktoré uplatnila žalobkyňa v podanej správnej žalobe krajský súd vyhodnotil ako nedôvodné, keďže právny záver, ku ktorému dospel žalovaný, zodpovedal obsahu administratívneho spisu, stavu vecí a zákonu. Obdobne ako žalovaný, tak i súd vyhodnotil ako irelevantnú skutočnosť, či má žalobkyňa zrušené BSM s manželom, nakoľko podľa § 4 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. do príjmu fyzickej osoby, ktorá žiada o poskytnutie právnej pomoci, sa započítavajú príjmy obdobne ako pri výpočte príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima;2a) to neplatí, ak sú spoločne posudzované fyzické osoby účastníkmi sporov v súdnom konaní s protichodným postavením. Poznámka 2a) totiž odkazuje na ustanovenie § 3 zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozhodnom znení (ďalej „zákon č. 601/2003 Z. z.“), podľa ktorého odseku a/ na zistenie príjmu fyzickej osoby na účel určenia súm životného minima sa započítavajú u posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela. Z toho dôvodu aj napriek tomu, že s tým žalobkyňa vyjadrila nesúhlas, bol zákonný dôvod správne posudzovať aj príjem jej manžela. Žalobkyňa nemôže poukazovať ani to, že má s manželom zrušené BSM, že príjem jej manžela sa nemal brať do úvahy, že žalovaný nehodnotil výdavky, aké má a musí ich hradiť žalobkyňa na bývanie, keď na druhej strane tvrdila, že životné náklady si s manželom uhrádza z príjmu manžela - dôchodok od roku 2020. Ako irelevantné tiež vyhodnotil tvrdenie žalobkyne, že sa dala presvedčiť manželom na transakciu (dávno po rozdelení BSM), výsledkom ktorej mala byť úhrada záväzkov spoločnosti jej manžela a nie jej samotnej, pričom reálnym výsledkom bolo, že žalobkyňa prišla o nehnuteľnosti, ktoré mala vo svojom výlučnom vlastníctve, hoci pre účely konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci vystupuje akoby s aktivitami manžela nemala nič spoločné.

4. Krajský súd ďalej uviedol, že právna úprava posudzovania materiálnej núdze podľa zákona č. 327/2005 Z. z. vylučuje postup, pri ktorom by z príjmu žalobkyne boli odpočítané iné výdavky ako tie, ktoré sú stanovené v ustanovení § 7 ods. 1 citovaného zákona. Nemožno potom považovať za chybu, ak žalovaný príjem žalobkyne neznižil o iné bežné výdavky. Zákon pri skúmaní podmienky materiálnej núdze stanovuje objektívne kritériá, od ktorých sa nemožno žiadnym spôsobom odchýliť. Zo zákona o poskytovaní právnej pomoci nevyplýva žalovanému povinnosť skúmať okrem príjmov ako takých aj výdavky žiadateľa. Existencia oprávnených pohľadávok voči žalobkyňi, či už vyplývajúca zo zákona alebo zo zmluvného vzťahu, nie je totiž dôvodom na jej odpočítanie z dosahovaného príjmu, respektíve na zníženie príjmu fyzickej osoby pre účely posudzovania materiálnej núdze podľa zákona. V tejto súvislosti súd poukázal aj na ustanovenie § 5 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 595/2003 Z. z.“), keď ustanovenie § 7 zákona č. 327/2005 Z. z. prihliada jedine na príjem fyzickej osoby dosahovaný podľa osobitného zákona, ktorým sa má na mysli práve zákon č. 595/2003 Z. z.

5. K námietke žalobkyne, že je bez možnosti vykonávať svoje povolanie, v ktorom má patričné vzdelanie a nemá uplatnenie v inom odbore, súd uviedol, že o tejto skutočnosti v priebehu konania nepredložila žiaden dôkaz. K jej poukazu na vysoké výdavky na bývanie a nulový príjem, uviedol, že by mala preukázať, že vyvíja snahu aktívne si nájsť aj iné zamestnanie, ktoré by jej poskytlo vyšší ako doterajší príjem, zamestnanie aj v inom ako želanom odbore by jej totiž mohlo napomôcť zvládnuť súčasné výdavky na bývanie a tým by zároveň prejavila aj „ochotu postarať sa o seba“. Pre tvrdenie, že napadnuté rozhodnutie žalovaného je neopodstatnené a nemá ani právnu oporu v zákone, žalobkyňa žiadne relevantné tvrdenia neposkytla. Jej argumentáciu, že Okresný súd Martin a iné okresné sudy svojím spôsobom odmietli zastupovanie v súdnych konaniach žalobkyňu manželom O.. R. M. z dôvodu, že nemá právne vzdelanie II. stupňa, vo vzťahu k predmetnému rozhodnutiu žalovaného vyhodnotila ako irelevantné. Žalovaný v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa v mesiacoch február 2021 až apríl 2021 poberala z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny SOS dotáciu na podporu humanitárnej pomoci pre fyzickú osobu podľa § 3 nariadenia vlády SR č. 103/2020 Z. z. v znení neskorších predpisov v sume 300 eur mesačne, avšak súčasne uviedol, že prijaté SOS dotácie Centrum nezapočítava do príjmu v rámci nárokového konania. V neposlednom rade súd poukázal aj na žalobkyňou deklarované a dokladované náklady na stravovanie na dennej báze formou donášky z reštauračného zariadenia, čo v súčasnej dobe predstavuje takisto nemalé finančné prostriedky práve na stravovanie.

6. Krajský súd správnu žalobu ako nedôvodnú postupom podľa § 190 SSP zamietol.

7. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd tak, že obom účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal, keď žalobkyňa nebola v konaní úspešná a u žalovaného nebola splnená podmienka výnimočnosti.

II.

8. Proti rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

9. Namietala, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

10. Zdôraznila, že príjem v čase podania žiadosti pozostával z príspevku v nezamestnanosti za mesiac október 2020 - 272,00 eur, november 2020 - 281,10 eur, december 2020 - 272,00 eur, t. j. spolu 825,10 eur a tiež Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin vyplácanej SOS dotácie - 26. februára 2021 - 300,00 eur, 17. marca 2021 - 300,00 eur, 16. apríla 2021 - 300,00 eur, 16. júla 2021 - 300,00 eur, spolu 1.200,00 eur, a teda v celkovom úhrne 2.025,10 eur. S odkazom na § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. uviedla, že za príjem sa považuje príjem fyzických osôb podľa osobitného predpisu, ale po odpočítaní nákladových položiek - a/ nemocenské, sociálne poistenie, b/ preddavky na daň, c/ výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a na udržanie príjmov fyzických osôb. V čase pandémie COVID-19 mala i výdavky na splnenie povinnosti vyplývajúcej zo živnostenskej činnosti, ktoré z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov v čase podania nebola spôsobilá platiť, a teda ani uviesť, ale ich plnenie bola povinná so spätnou platnosťou z príjmu SOS a podpory zaplatiť VŠZP vo výške 79,31 eur / mesiac. Uviedla, že takto zistený príjem žalobkyne považovaný za čistý príjem bol v skutočnosti príjmom hrubým a ak od celkového príjmu z príspevku v nezamestnanosti a z príjmu SOS v sume 2.025,10 eur odpočítala povinné zdravotné poistenie za sedem mesiacov v sume 551,17 eur (7 x 79,31) a tiež náklady svojej prípravy živnostenskej činnosti v priemere vo výške 150 eur, potom skutočný - čistý príjem žalobkyne predstavoval 1.323,93 eur, čomu zodpovedala priemerná suma 189,13 eur mesačne. Priemerne potom žalobkyňa týmto príjmom nenaplnila životné minimum 234,42 eur, tak ako je to uvedené v odôvodnení rozsudku krajského súdu ani 1,6-násobok sumy životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, čo predstavuje sumu 584 eur (suma platná do 30. júna 2021, od 01. júla 2021 suma 593 eur). Dodala, že započítateľný príjem žalobkyne a jej manžela ako spoločne posudzovanej osoby nebol v decembri 2020 vo výške 1.260,33 eur.

11. Uviedla, že situáciu žalobkyne je nutne posudzovať komplexne, nielen v rozsahu 7 mesiacov a bez prihliadnutia na spojitosť jednotlivých znení súvisiacich zákonov, najmä zákona č. 327/2005 Z. z., zákona č. 601/2003 Z. z., zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 40/1964 Zb. - Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), a teda vziať v úvahu celkový stav rodiny, príjem žalobkyne a finančnú núdzu v spojení s pandemickými opatreniami.

12. Nesúhlasila tiež s hodnotením výpočtu jej príjmu spoločne s príjmom (starobného dôchodku) jej manžela ako spolu-posudzovanej osoby. V tomto smere uvádzala, že po zrušení bezpodielového vlastníctva manželov nastalo majetkové i príjmové rozdelenie, pričom s odkazom na § 148a ods. 2 OZ zohľadnenie príjmu z dôchodku manžela nie je v súlade s výkladom vyplývajúcim zo zákona č. 595/2003 Z. z., a to príjmu na úhradu advokáta. Dôchodok manžela sa vzťahuje na presne vymedzené vyživovacie povinnosti a súd musí vychádzať z príslušného ustanovenia zákona a vziať v úvahu len vyživovacie povinnosti v tomto prípade manžela žalobkyne na starostlivosť o domácnosť. Domácnosť podľa OZ tvoria fyzické osoby, ktoré spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Tieto mesačné náklady žalobkyňa vyčíslila v celkovej sume 845 eur [elektrická energia 200 eur, voda - 50 eur, strava 180 - eur (pracovné dni), strava - 120 eur (víkend), teplo - 150 eur, doprava, PHM - 50 eur, iné poplatky - 40 eur, hygienické potreby - 50 eur)]. Krajský súd mal vziať v úvahu základný princíp zákonného výpočtu príjmu žalobkyne, odpočítateľných položiek a hlavne mal preskúmať a zohľadniť skutočnosť, že posudzovať spoločne príjem po právoplatnom zrušení bezpodielového vlastníctva manželov neprichádza do úvahy. Ďalej uviedla, že vyhlásením osobného bankrotu sa zrušené BSM neobnovuje a tým automatické pripočítanie príjmu manžela k príjmu manželky na pokrytie nákladov na právne zastúpenie advokátom pri odpočítaní životne nutných nákladov je nereálne a nezákonné. Krajský súd prevzal uvedenú argumentáciu žalovaného, ktorá je podľa názoru žalobkyne v rozpore so zákonom. Počas trvania manželstva sa BSM obnoví len rozhodnutím súdu vydaným na návrh jedného z manželov pri určitých podmienkach. V prípade žalobkyne a manžela k obnoveniu BSM nedošlo, a teda

dôchodok manžela je výsostne jeho majetkom. Rovnako nepodala návrh na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti, čím potom nebol rozšírený jej rozsah aj o príspevok na advokáta.

13. Ďalej dôvodila, že riadne a včas preukázala, že je v stave materiálnej a finančnej núdze a ako fyzická osoba bola 7 mesiacov poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi a pomoci SOS z dôvodu štátom nariadeného obmedzenia výkonu živnostenskej činnosti a príjem fyzickej osoby nepresiahol 1,6-násobok sumy životného minima a i v súčasnosti si nemôže dovoliť využívanie advokátskych právnych služieb a nevie to zabezpečiť svojim majetkom. Aj s odkazom na § 2 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (účinný do 31. decembra 2013 a nahradený zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov; ďalej len „zákon č. 417/2013 Z. z.“; pozn. súdu) zastávala názor, že boli splnené podmienky pre priznanie právneho zastúpenia zo strany žalovaného. Dodala, že príjem do dnešného dňa nemá žiadny a príjem manžela pri rešpektovaní zákonom stanovenej vyživovacej povinnosti je spoločný príjem 398,13 eur na dve osoby postačujúci na základné zabezpečenie živobytia a nie na právne služby. Navyše v čase podania žiadosti a aj v súčasnosti je bez možnosti vykonávať svoje povolanie, v ktorom má patričné vzdelanie a nemá uplatnenie v inom odbore. Predložila v doplnení písomný dôkaz o tom, že mala snahu nájsť si práve také zamestnanie, v priebehu konania, ale v situácii pandemických opatrení to nebolo reálne a možné aj z dôvodu zákazu vychádzania, a to práve v zimnom období, kedy žalobkyňa realizovala hlavné pracovné obdobie pre výkon svojho povolania.

14. Tiež namietala záver krajského súdu, ktorým súd poukázal na deklarované a dokladované náklady na stravovanie na dennej báze formou donášky z reštauračného zariadenia, čo vyhodnotil a posúdil za nadštandardné a v súčasnej dobe za vysoké nemalé finančné prostriedky práve na stravovanie. Tento záver považovala žalobkyňa za nezalosť veci samej a nesprávne posúdenie úrovne objednávaného MENU z reštauračného zariadenia, kde za 4.90 eur pre dôchodcov, dočasne nezamestnaných ľudí poskytuje pomoc práve reštauračné zariadenie v rámci solidárnej pomoci a je na báze základného minimálneho výdaja, z titulu finančnej nedostatočnosti a obmedzeného príjmu žalobkyne.

III.

15. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobkyne vyjadril podaním zo 17. januára 2023.

16. Plne sa stotožnil so závermi plynúcimi z rozsudku krajského súdu, poukaz žalobkyne na zrušenie BSM považoval za právne irelevantný, keď podľa § 3 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z. z., na ktorý odkazuje zákon č. 327/2005 Z. z. a podľa ktorého na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa započítavajú posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela. K námietke žalobkyne, že od spoločne posudzovaného príjmu manžela sa mala odpočítať jeho vyživovacia povinnosť k nej žalovaný uviedol, že rovnako ako sa v dôsledku tejto vyživovacej povinnosti zmení príjmová situácia manžela, tak sa zmení aj príjmová situácia žalobkyne samotnej, len s opačným znamienkom. Keďže ide o spoločne posudzované osoby, sú to spojené nádoby, naplnené jedným spoločným a spoločne posudzovaným príjmom. K posudzovaniu jednotlivých výdavkov poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 28. apríla 2020, sp. zn. 11S/194/2019 a navyše dodajúc, že len zákonom stanovené výdavky sa berú do úvahy pri skúmaní stavu materiálnej núdze, pričom je dôležité, aby tieto výdavky mali aj priamy časový súvis s príjmami. Teda aj výdavky sa posudzujú len za to obdobie (mesiac), za ktoré boli posudzované aj príjmy. Nemôže teda žalobkyňa do svojich výdavkov na odvody na zdravotné poistenie započítať tie výdavky, ktoré v posudzovanom mesiaci reálne neuhradila; sama tvrdila, že ich uhradila až neskôr. V závere s odkazom na § 135 ods. 1 SSP uviedol, že na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy. Preto akékoľvek nové skutočnosti, podklady alebo listiny, žalobkyňou neuplatnené v administratívnom konaní pred žalovaným správnym orgánom, nemožno brať do úvahy.

17. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietol.

IV.

18. Vyjadrenie žalovaného bolo doručené žalobkyňi dňa 11. marca 2023 na vedomie.

V.

19. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 1,2 SSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť.

20. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

21. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

22. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

23. Podľa § 6 ods. 2 písm. a/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách

24. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

25. Podľa § 135 ods. 1 SSP, na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

26. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd postupom podľa § 190 SSP zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 19. augusta 2021, číslo KaZA/12577/2021, ČRZ: 87329/2021, ktorým žalovaný podľa § 1 ods. 1 a 2 Správneho poriadku a § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. nepriznal žalobkyni nárok na poskytovanie právnej pomoci z dôvodu, že táto s ohľadom na svoje príjmy ako aj príjmy spoločne posudzovanej osoby (manžela) sa nenachádza v stave materiálnej núdze, čím nespĺnila jednu z kumulatívnych podmienok nevyhnutných pre priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci.

27. Najvyšší správny súd po vyhodnotení žalobcom v kasačnej sťažnosti uplatnených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od zásadných záverov prijatých krajským súdom vo veci samej, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Senát najvyššieho správneho súdu považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom.

28. Účelom zákona č. 327/2005 Z. z. je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, v konaniach o oddĺžení podľa osobitného predpisu, v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení, v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny alebo v konaní o zaistení žiadateľa o udelenie azylu podľa osobitného predpisu, oznamovateľom kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti alebo osobe, voči ktorej bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov (§ 1). Zákon ustanovuje podmienky poskytovania právnej pomoci, postup fyzických osôb a príslušných orgánov v konaní o nároku na priznanie právnej pomoci a inštitucionálne zabezpečenie poskytovania právnej pomoci (§ 2).

29. Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., do príjmu fyzickej osoby, ktorá žiada o poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „žadateľ“), sa započítavajú príjmy obdobne ako pri výpočte príjmu fyzickej

osoby na účely určenia súm životného minima;2a) to neplatí, ak sú spoločne posudzované fyzické osoby účastníkmi sporu v súdnom konaní s protichodným postavením.

30. Podľa § 4 ods. 1 písm. i/ zákona č. 327/2005 Z. z., materiálnou núdzou stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi,1e) alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima2) a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom.

31. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., zriaďuje sa Centrum právnej pomoci (ďalej len „centrum“) ako štátna rozpočtová organizácia, ktorá poskytuje právnu pomoc podľa tohto zákona svojimi zamestnancami, určenými advokátmi a mediátormi.

32. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak
a/ jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom2) a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
b/ nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
c/ hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy5) okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

33. Podľa § 6 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa odseku 1 písm. a/ a b/ musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci bez finančnej účasti.

34. Podľa § 6a ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., ak príjem fyzickej osoby presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom2) a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, má právo na poskytnutie právnej pomoci určeným advokátom alebo centrom pri splnení podmienky finančnej účasti vo výške 20% trov právneho zastúpenia podľa osobitného predpisu;5a) splnenie podmienok podľa § 6 ods. 1 písm. b/ a c/ tým nie je dotknuté. Ustanovenie § 6 ods. 2 sa použije primerane.

35. Podľa § 6b ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci, môže centrum v prípadoch podľa § 6a ods. 1 poskytnúť právnu pomoc aj bez úhrady finančnej účasti.

36. Podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.

37. Podľa § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., za príjem podľa tohto zákona sa považujú príjmy fyzických osôb podľa osobitného predpisu6) po odpočítaní
a. poistného na verejné zdravotné poistenie,
b. poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti,
c. preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb a
d. ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a na udržanie príjmov fyzických osôb.6)

38. Podľa § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z. z., príjem na účely tohto zákona sa zisťuje za kalendárny mesiac, v ktorom bola podaná žiadosť o poskytnutie právnej pomoci, pritom sa prihliada na príjem za posledných šesť kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti, a prehodnocuje sa každých 12 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa priznal nárok na poskytnutie právnej pomoci.

39. Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „konanie“) sa začína podaním písomnej žiadosti doloženej dokladmi preukazujúcimi skutočnosť uvedené v žiadosti, ktorú podáva žiadateľ na tlačive. Doklady preukazujúce, že sa žiadateľ nachádza v stave materiálnej núdze, nesmú byť staršie ako tri mesiace. Žiadosť musí obsahovať meno a priezvisko žiadateľa, jeho trvalý alebo prechodný pobyt a rodné číslo. Na výzvu centra žiadateľ doplní v primeranej lehote určenej centrom ďalšie údaje a doklady týkajúce sa skutočností rozhodujúcich na posúdenie nároku na poskytnutie právnej pomoci, ktorá nesmie byť kratšia ako desať dní; centrum podľa možnosti

zabezpečí doklady a iné potrebné údaje, ktorými disponujú štátne orgány, obce, notári a iné právnické osoby a fyzické osoby povinné poskytovať súčinnosť podľa tohto zákona.

40. Podľa § 10 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z. z., žiadateľ je povinný uviesť v žiadosti a pri predbežnej konzultácii úplné a pravdivé údaje.

41. Podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z., centrum rozhodne o žiadosti do 30 dní od doručenia žiadosti, ktorá spĺňa náležitosti podľa odseku 1; túto lehotu nemožno predĺžiť. Proti rozhodnutiu o nároku na poskytnutie právnej pomoci nie je možné podať opravný prostriedok. Proti rozhodnutiu o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci možno podať správnu žalobu do 15 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia.

42. Podľa § 10 ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., rozhodnutie, ktorým sa nepriznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, okrem náležitostí podľa osobitného predpisu¹⁶⁾ musí obsahovať aj poučenie, že ak odpadnú dôvody nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci, môže žiadateľ v tej istej veci podať žiadosť opätovne.

43. Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.¹⁶⁾

44. Podľa § 46 Správneho poriadku, rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

45. Podľa § 47 ods. 3 Správneho poriadku, v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

46. Podľa § 2 písm. a/ a b/ zákona č. 601/2003 Z. z. v znení účinnom do 30. júna 2021, za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú podľa § 3 spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm
a/ 214,83 eura mesačne, ak ide o jednu plnoletú 1) fyzickú osobu,
b/ 149,87 eura mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu.

47. Podľa § 3 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z. z. v znení účinnom do 30. júna 2021, na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa započítavajú u posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela.

48. Podľa § 2 písm. a/ a b/ zákona č. 601/2003 Z. z. v znení účinnom do 30. júna 2022, za životné minimum fyzickej osoby alebo fyzických osôb, ktorých príjmy sa posudzujú podľa § 3 spoločne, sa považuje suma alebo úhrn súm
a/ 218,06 eura mesačne, ak ide o jednu plnoletú 1) fyzickú osobu,
b/ 152,12 eura mesačne, ak ide o ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu.

49. Podľa § 3 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z. z. v znení účinnom do 30. júna 2022, na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa započítavajú u posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela.

50. Z obsahu administratívneho spisu žalovaného najvyšší správny súd zistil, že
- žalobkyňa (v správnom konaní zastúpená svojim manželom) na predpísanom tlačive spísanom dňa 14. júna 2021 požiadala žalovaného o poskytnutie právnej pomoci [konkrétne žiadala právnu pomoc v civilnom konaní vedenom pod sp. zn. 10C/56/2019 vo veci o určenie neplatnosti zmluvy a o určení vlastníckeho práva]
- žalovaný rozhodnutím z 29. júna 2021, číslo KaZA/12577/2021, ČRZ: 65638/2021 rozhodol o prerušení konania za účelom odstránenia nedostatkov žalobkyňou podanej žiadosti najmä čo do posúdenia stavu materiálnej núdze

[za týmto účelom mala žalobkyňa do konania doložiť potvrdenie úradu práce o poberaní dávky v hmotnej núdzi za mesiac november 2020 až máj 2021, prípadne ak poberala iný príjem, tak doložiť potvrdenie o výške daného príjmu, kópiu sobášneho listu, potvrdenie o výške odmeny pre manžela žalobkyne plynúceho mu z funkcie konateľa obchodnej spoločnosti Profil Rakovo SK s.r.o. a čestné vyhlásenie, či bol manželovi žalobkyne vyplatený podiel zo zisku tejto obchodnej spoločnosti]

- žalobkyňa následne do konania doložila čestné prehlásenie zo 07. júla 2021 o tom, že jej manželovi v období od 01. januára 2019 do 06. júla 2021 z obchodnej spoločnosti Profil Rakovo SK nebol vyplatený podiel zo zisku menovanej obchodnej spoločnosti, sobášny list z 10. decembra 1985, oznámenie príslušného úradu práce z 27. mája 2021 o zaradení žalobkyne do evidencie uchádzačov o zamestnanie odo dňa 19. mája 2021, oznámenie príslušného úradu práce z 09. februára 2021 cit.: „(...) o schválení dotácie na podporu humanitárnej pomoci pre fyzickú osobu“ vyplácanú v sume 300 eur mesačne počnúc mesiacom február 2021

- žalovaný následne listom zo 16. júla 2021 vyzval žalobkyňu cit.: „(...) na doplnenie údajov k žiadosti o poskytnutie právnej pomoci“

[konkrétne žalobkyňa mala doložiť potvrdenie o čistom príjme v mesiacoch december 2020 až február 2021, výpis z bankového účtu o prijatí SOS dotácie, potvrdenie o výške odmeny manžela žalobkyne z funkcie konateľa obchodnej spoločnosti Profil Rakovo SK s.r.o. v mesiacoch december 2020 až jún 2021]

- súčasne v predmetnom liste s ohľadom na skutočnosť, že manžela žalobkyne žalovaný hodnotil ako spoločne posudzovanú osobu, z ktorého dôvodu sa tiež jeho príjem zohľadňoval pri posudzovaní materiálnej núdze, na základe čoho by ich spoločný príjem presahoval hranicu 1,6-násobku sumy životného minima, žalovaný s odkazom na § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. žalobkyňu vyzval, aby predložila rozpis priemerných mesačných výdavkov na bývanie (nájomné, elektrina, plyn, vodné, stočné, pevné palivo, hypotekárny úver), splátky pôžičiek a úverov, exekúcia, výdavky na zdravotnú starostlivosť, lieky, iné nevyhnutné výdavky (strava, hygienické potreby, poistenie, samosprávne poplatky a dane, telefón) a k tomu prislúchajúce doklady

- žalobkyňa následne 04. augusta 2021 žalovanému predložila rozpis svojich výdavkov v celkovej sume 845 eur, ktoré ako sama uviedla, uhrádza z príjmu manžela a pozostávajúcich z označených položiek (elektrická energia 200 eur mesačne, voda 50 eur mesačne, strava 45 eur týždenne pracovné dni a 30 eur víkend, teplo 150 eur mesačne, pohonné hmoty 50 eur, iné poplatky 45 eur, hygienické potreby 50 eur).

51. Žalobkyňa zároveň vo forme príloh doložila:

i. potvrdenie o výpláte dávky v nezamestnanosti za obdobie október 2020 v sume 272 eur, november 2020 v sume 281,10 eur, december 2020 v sume 272 eur, január 2021 v sume 281,10 eur, február 2021 v sume 127 eur, máj 2021 v sume 226,70 eur, jún 2021 v sume 117,90 eur

ii. potvrdenie o výpláte SOS dávky v sume 300 eur za obdobie február 2021, marec 2021, apríl 2021 a júl 2021

iii. oznámenie príslušného úradu práce z 27. mája 2021 o zaradení žalobkyne do evidencie uchádzačov o zamestnanie odo dňa 19. mája 2021

iv. oznámenie príslušného úradu práce z 09. februára 2021 cit.: „(...) o schválení dotácie na podporu humanitárnej pomoci pre fyzickú osobu“ vyplácanú v sume 300 eur mesačne od februára 2021

v. sobášny list z 10. decembra 1985

vi. čestné prehlásenie zo 07. júla 2021 o tom, že jej manželovi v období od 01. januára 2019 do 06. júla 2021 z obchodnej spoločnosti Profil Rakovo SK nebol vyplatený podiel zo zisku menovanej obchodnej spoločnosti

vii. potvrdenie o úhrade z 23. júna 2020 zrealizovanej v prospech Stredoslovenskej energetiky v sume 234,62 eur

viii. faktúru vystavenú Stredoslovenskou energetikou v sume 507,32 eur za fakturačné obdobie 01. december 2020 až 31. december 2020

ix. faktúru vystavenú Turčianskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. dňa 30. apríla 2021 za vodné a stočné v celkovej sume 50,90 eur za obdobie október 2020 až marec 2021, respektíve apríl 2021

x. informáciu o platbe za obedy v sume 45 eur od 28. júna 2021 do 02. júla 2021

xi. doklad o vykonaní PC servisu z 26. júna 2021 v sume 39 eur

xii. doklad o kúpe pohonných hmôt z 24. júna 2021 v sume 25,03 eur

xiii. Zmluvu o platobnej karte z 26. mája 2020 uzatvorenú medzi Slovenskou sporiteľňou, a.s. a Lyžiarskym klubom Martinské hole

xiv. Stanovy združenia Lyžiarsky klub Martinské hole.

52. Žalovaný následne tu preskúmaným rozhodnutím z 19. augusta 2021 nepriznal žalobkyni nárok na poskytovanie právnej pomoci z dôvodu, že táto s ohľadom na svoje príjmy ako aj príjmy spoločne posudzovanej osoby (manžela) sa nenachádza v stave materiálnej núdze, čím nespĺnila jednu z kumulatívnych podmienok nevyhnutných pre priznanie nároku na poskytovanie právnej pomoci.

53. Najvyšší správny súd na úvod poukazuje na to, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy článok 13 Ústavy Slovenskej republiky tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom. Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Štát preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t. j. bez stanovenia jasne a striktne nastavených pravidiel, bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblastí, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (systémom „každému a vo všetkom“). Pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch. Za plne opodstatnené a legitímne potom treba považovať napríklad oprávnenie správneho orgánu, aby skúmal, či v konkrétnom prípade nejde u žiadateľa o zneužitie práva, alebo či už zo skutkových tvrdení žiadateľa, bez potreby vykonávania dokazovania, nie je nepochybné, že jeho návrhu nemožno vyhovieť, napríklad v prípade zániku práva uplynutím času, dôkaznej núdze a podobne. Za účelom odbremenenia súdov napríklad od tzv. šikanózných a bagatelných návrhov zákon č. 327/2005 Z. z. ustanovením § 8 žalovanému zveril právomoc tieto návrhy „eliminovať“ v podobe vydávaní negatívnych rozhodnutí o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, a to z dôvodu nespĺnenia jednej z kumulatívnych podmienok priznania tohto nároku (§ 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.).

54. Podobne zákonodarca stanovil aj ďalšiu podmienku, ktorá vecne súvisí s tu prejednávanou vecou a podľa ktorej žalovaný (okrem iných náležitostí) zohľadňuje aj finančný aspekt dotýkajúci sa každého žiadateľa. Z uvedeného je zrejmé, že aj s ohľadom na účel zákona č. 327/2005 Z. z. a východiská uvádzané v predchádzajúcom bode 54, zákonodarca prioritne kladie dôraz na schopnosti a možnosti samotného žiadateľa si vlastným pričinením a z vlastných zdrojov uhrádzať náklady spojené s právnym zastúpením. Splnenie jednej z kumulatívnych podmienok - t. j. stavu materiálnej núdze podľa zákona č. 327/2005 Z. z. je naplnené vtedy, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi podľa zákona č. 417/2013 Z. z. alebo, ak príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima podľa zákona č. 601/2003 Z. z. a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom. Zákon č. 327/2005 Z. z. v tomto smere rozlišuje možné poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti fyzickej osoby za predpokladu, že jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného zákonom č. 601/2003 Z. z. a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom a poskytnutie právnej pomoci s finančnou účasťou fyzickej osoby, ak jej príjem presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného zákonom č. 601/2003 Z. z. a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom. V takom prípade má právo na poskytnutie právnej pomoci určeným advokátom alebo centrom pri splnení podmienky finančnej účasti vo výške 20% trov právneho zastúpenia podľa osobitného predpisu (§ 14a a § 14b vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). V tomto smere nemožno nespomenúť ani ustanovenie § 6b zákona č. 327/2005 Z. z., podľa ktorého ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci, môže žalovaný v prípadoch ak príjem fyzickej osoby presahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného zákonom č. 601/2003 Z. z. a súčasne nepresahuje 1,6-násobok uvedenej sumy a ktorá si nemôže využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom, poskytnúť právnu pomoc aj bez úhrady finančnej účasti. Ďalej ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, žalovaný môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že vyhodnocovanie a posudzovanie materiálnej núdze konkrétnej fyzickej osoby - žiadateľa prináleží výlučne žalovanému, ktorý primárne vychádza z podkladov predložených samotným žiadateľom.

55. Pod pojmom „materiálna núdza“ na účely konania podľa zákona č. 327/2005 Z. z. je potrebné rozumieť stav, keď fyzická osoba je poberateľom dávky a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi podľa

zákona č. 417/2013 Z. z. alebo stav, keď príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima podľa zákona č. 601/2003 Z. z. a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom. Vo vzťahu k prvej podmienke, ktorej splnenie by bez ďalšieho determinoval status materiálnej núdze fyzickej osoby (poberanie dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k danej dávke) najvyšší správny súd uvádza, že žalobkyňa v tejto časti relevantne nepreukázala, že by bola poberateľkou dávky v hmotnej núdzi, a tento fakt možno považovať za nesporný. Vo vzťahu k druhej podmienke (príjem fyzickej osoby nepresahuje 1,6-násobok sumy životného minima podľa zákona č. 601/2003 Z. z. a táto fyzická osoba si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom) najvyšší správny súd uvádza nasledovné:

56. Dôvod nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci žalobkyni spočíval v tom, že žalovaný na základe žalobkyňou predložených listinných dokladov mal za preukázané, že žalobkyňa ako žiadateľka nespĺnila jednu so zákonom č. 327/2005 Z. z. kumulatívne stanovených podmienok - stavu materiálnej núdze v zmysle § 6 ods. 1 písm. a/ menovaného zákona. Konkrétne žalobkyňa s ohľadom na svoje možnosti nespĺnila tak podmienku pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti podľa § 6 zákona č. 327/2005 Z. z. a rovnako nespĺnila ani podmienky ustanovené v § 6a zákona č. 327/2005 Z. z. pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci s finančnou účasťou. Na účely poskytnutia právnej pomoci sa v zmysle § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z. z. zisťuje príjem žiadateľa za kalendárny mesiac, v ktorom bola podaná žiadosť o poskytnutie právnej pomoci, pritom sa prihliada na príjem za posledných šesť kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti. Podľa obsahu administratívneho spisu žalobkyňa príslušnú žiadosť o poskytnutie právnej pomoci doručila dňa 24. júna 2021, a teda vo svetle vyššie zmieňovaného § 7 ods. 4 zákona, bol na účely posudzovania nároku na priznanie právnej pomoci rozhodujúci príjem žalobkyne za mesiac, v ktorom bola podaná žiadosť, t. j. jún 2021, ako aj príjem žalobkyne za posledných šesť kalendárnych mesiacov pred podaním žiadosti, t. j. príjem žalobkyne za obdobie od decembra 2020 do júna 2021. Žalobkyňa za uvedené a pre účely tohto konania rozhodné obdobie, respektíve jeho časť deklarovala príjmy pozostávajúce z vyplácanej dávky v nezamestnanosti (december 2020 v sume 272 eur, január 2021 v sume 281,10 eur, február 2021 v sume 127 eur, máj 2021 v sume 226,70 eur, jún 2021 v sume 117,90 eur).

57. Ďalej s ohľadom na to, že podľa § 4 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. sa do príjmu fyzickej osoby, ktorá žiada o poskytnutie právnej pomoci započítavajú príjmy obdobne ako pri výpočte príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima podľa § 3 zákona č. 601/2003 Z. z., (ibaže by boli spoločne posudzované fyzické osoby účastníkmi sporu v súdnom konaní s protichodným postavením), potom správne žalovaný postupoval, keď za účelom zisťovania príjmu žalobkyne zohľadnil aj príjem jej manžela, tak ako to predpokladá práve § 3 zákona č. 601/2003 Z. z., na ktorý odkazuje samotné ustanovenie § 4 ods. 2 v poznámke pod čiarou 2a/ a podľa ktorého „Na zistenie príjmu fyzickej osoby na účely určenia súm životného minima sa započítavajú u posudzovanej fyzickej osoby jej príjem a príjem jej manžela (...).“ V tomto smere mal žalovaný na základe potvrdenia sociálnej poisťovne o výplate dôchodkových dávok preukázané, že manžel žalobkyne bol poberateľom starobného dôchodku v sume 1.004,70 eur mesačne. Za tohto stavu potom žalovaný dospel k záveru, že takto ustálený príjem žalobkyne (žalobkyni vyplácané dávky v nezamestnanosti + starobný dôchodok manžela) prevyšuje hranicu príjmu podľa § 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 327/2005 Z. z., t. j. 1,4-násobok sumy životného minima (od 01. júla 2020 - 511 eur, od 01. júla 2021 - 519 eur) a dokonca aj 1,6-násobok sumy životného minima podľa § 6a menovaného zákona (od 01. júla 2020 - 584 eur, od 01. júla 2021 - 593 eur). Pokiaľ žalobkyňa v tomto kontexte poukazovala na zrušenie bezpodielového spoluvlastníctva manželov najvyšší správny súd uvádza, že dikcia § 4 ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. v spojení s § 3 zákona č. 601/2003 Z. z. má jasne nastavené pravidlá, pričom zákon stanovuje výlučne jednu výnimku, za splnenia ktorej by sa manžel fyzickej osoby - žiadateľa nepovažoval za spoločne posudzovanú osobu, a to ak by boli spoločne posudzované fyzické osoby účastníkmi sporu v súdnom konaní s protichodným postavením. Táto skutočnosť nebola ani tvrdená, ani preukázaná. Navyše žalobkyňa sama v podaní zo 04. augusta 2021 adresovanom žalovanému uviedla, že životné náklady si s manželom uhrádza z príjmu manžela (starobný dôchodok). Z obsahu napadnutého rozhodnutia tiež vyplývalo, že žalobkyni vyplácané tzv. SOS dotácie za obdobie február 2021, marec 2021, apríl 2021 a júl 2021 v sume 300 eur podľa § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 103/2020 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s ochorením COVID-19, žalovaný na účely zisťovania príjmu žalobkyne nezohľadňoval.

58. Žalobkyňa v priebehu správneho konania na opakovanú výzvu žalovaného doložila predpokladaný výpočet výdavkov v celkovej sume 845 eur a pozostávajúcich s ňou označených položiek - elektrická energia 200 eur mesačne, voda 50 eur mesačne, strava 45 eur týždenne pracovné dni a 30 eur víkend, teplo 150 eur mesačne, pohonné hmoty 50 eur, iné poplatky 45 eur, hygienické potreby 50 eur s tým, že za účelom ich objektívneho a reálneho vynaloženia doložila vo forme príloh listiny už bližšie uvedené v bode 52 tohto rozsudku pod položkami i. až xiv. Po ich preskúmaní najvyšší správny súd sa stotožnil so záverom, ku ktorému dospel žalovaný a nadväzne na súdny prieskum aj samotný správny súd. Z listín, ktoré žalobkyňa v rámci správneho konania doložila nevyplýva suma výdavkov až v rozsahu 845 eur, napríklad žalobkyňou deklarovaný výdavok v sume 234,62 eur v prospech Stredoslovenskej energetiky bol zrealizovaný v mesiaci jún 2020, teda v období, ktoré nespadá do rámca vymedzeného § 7 ods. 4 zákona č. 327/2005 Z. z., v kontexte na prejednávany prípad v rámci obdobia december 2020 až jún 2021. Rovnako žalobkyňou doložená faktúra v sume 507,32 eur bola vystavená Stredoslovenskou energetikou za fakturačné obdobie 01. december 2020 až 31. december 2020. Rovnako žalobkyňa ako jeden z viacerých výdavkov deklarovala výdavky na vodné v hodnote 50 eur mesačne, avšak podľa doloženého dokladu, ktorý mal podľa žalobkyne práve túto skutočnosť potvrdzovať vyplýva, že čiastka v hodnote 50,90 eur bola vyrubená Turčianskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. dňa 30. apríla 2021 za obdobie október 2020 až marec 2021, respektíve apríl 2021. Výdavky na pohonné hmoty žalobkyňa deklarovala vo výške 50 eur, v správnom konaní doložila potvrdenie o úhrade za pohonné hmoty v sume 25,03 eur. Pokladničný doklad o vykonaní PC servisu z 26. júna 2021 v sume 39 eur nemožno považovať za výdavok majúci relevanciu pre ustálenie výdavkovej hranice jednak s ohľadom na jeho výšku a tiež predpokladajúc jeho jednorazový charakter.

59. Za takto preukázaného stavu najvyšší správny súd má za to, že žalovaný správne a komplexne vyhodnotil aj výdavkový aspekt žalobkyne a pokiaľ dospel k záveru o tom, že žalobkyňa nespĺňa jednu z kumulatívnych podmienok potrebných na priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci - stav materiálnej núdze, nemožno takémuto záveru nič vytykať. Najvyšší správny súd len dodáva, že je to práve účastník konania - žiadateľ, ktorý je povinný v príslušnej žiadosti uviesť všetky relevantné skutočnosti potvrdzujúce jeho status osoby nachádzajúcej sa v materiálnej núdzi. V predmetnej veci žalovaný za účelom úplného a presného zistenia skutkového stavu veci listom zo 16. júla 2021 vyzval žalobkyňu cit.: „(...) na doplnenie údajov k žiadosti o poskytnutie právnej pomoci“, aby (okrem iného) predložila rozpis priemerných mesačných výdavkov na bývanie (nájomné, elektrina, plyn, vodné, stočné, pevné palivo, hypotekárny úver), splátky pôžičiek a úverov, exekúcia, výdavky na zdravotnú starostlivosť, lieky, iné nevyhnutné výdavky (strava, hygienické potreby, poistenie, samosprávne poplatky a dane, telefón) a k tomu prislúchajúce doklady. Zároveň žalovaný nezistil ani dôvody hodné osobitného zreteľa s prihliadnutím na aplikáciu § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., podľa ktorého cit.: „Ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.“ Správnosť zistení, dostatočnosť ich rozsahu a ich vyhodnotenia nebolo spochybnená. Právna pomoc poskytovaná v režime § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. je „možnosťou“ a jej priznanie je na posúdení žalovaného (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2014, sp. zn. 5Sžo/2/2014). Z odôvodnenia preskúmaných rozhodnutí vyplýva, že žalovaný sa v tejto súvislosti zaoberal skutočným príjmom žalobkyne, zohľadnil a riadne vyhodnotil jej pravidelné nevyhnutné výdavky a zároveň sa zaoberal aj povahou veci, v súvislosti s ktorou žalobkyňa žiadala o poskytnutie právnej pomoci.

60. Ako nedôvodnú vyhodnotil tiež najvyšší správny súd námietku žalobkyne, že žalovaný v procese zisťovania a ustáľovania príjmu žalobkyne vychádzal z príjmu hrubého a nie čistého tak ako to predpokladá § 7 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., podľa ktorého za príjem podľa tohto zákona sa považujú príjmy fyzických osôb podľa osobitného predpisu (odkaz na zákon č. 595/2003 Z. z.; pozn. súdu) po odpočítaní poistného na verejné zdravotné poistenie, poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, preddavku na daň alebo dane z príjmov fyzických osôb a ďalších výdavkov vynaložených na dosiahnutie, zabezpečenie a na udržanie príjmov fyzických osôb (odkaz na zákon č. 595/2003 Z. z.; pozn. súdu). Z obsahu spisu vyplýva, že príjem žalobkyne pozostával z dvoch položiek - žalobkyňi vyplácaných dávok v nezamestnanosti a starobného dôchodku jej manžela. Žalobkyňou deklarovaný výdavok spočívajúci v úhrade povinného zdravotného poistenia za sedem mesiacov v sume 551,17 eur (7 x 79,31) aj s ohľadom na žalovaným zohľadňovaný príjem (čiastka pohybujúca sa v rozmedzí od 1.004,70 eur až do 1.285,80 eur) nemôže mať na žalovaným prijaté závery zásadný vplyv. Navyše túto skutočnosť žalobkyňa nenamietala v podanej správnej žalobe (§ 439 ods. 3 písm. b/ SSP).

61. Záverom najvyšší správny súd poukazuje na to, že krajský súd v odôvodnení rozhodnutia jasne a zrozumiteľne dal odpoveď na všetky kľúčové právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s prejednávanou vecou. Zároveň platí, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku z 21. januára 1999). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva teda nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

62. Žalovaný v súlade s § 10 ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. žalobkyňu zároveň riadne poučil, že ak odpadnú dôvody nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci, môže žalobkyňa v tej istej veci podať žiadosť opätovne.

63. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší správny súd námietky žalobkyne uvedené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné, keď tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Z týchto dôvodov potom najvyšší správny súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP ako nedôvodnú zamietol.

64. Podľa § 447 ods. 2 SSP, priznaním odkladného účinku na základe rozhodnutia kasačného súdu, sa do právoplatného rozhodnutia kasačného súdu o kasačnej sťažnosti pozastavujú účinky napadnutého rozhodnutia krajského súdu a takéto rozhodnutie nemôže byť podkladom na vydanie naň nadväzujúcich rozhodnutí alebo opatrení iných orgánov verejnej moci. Vzhľadom na vydanie meritórneho rozhodnutia, najvyšší správny súd nepriznal kasačnej sťažnosti žalobkyne odkladný účinok.

65. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobkyňi, ktorá v tomto konaní úspech nemala, ich náhradu podľa § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP nepriznal a žalovanému ich nepriznal z dôvodu, že nedošlo k naplneniu predpokladu plynúceho z § 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP.

66. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3 : 0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.